

Dervish TAYYIP

Microsoft Corporation Avukatı

Davaya baktığımız zaman, bu prezantasyonla ilgili gündemimiz ne olacak ilk ona bakalım. Bu davadan net bir neticeye varabilmemiz için, yani bir sonuca ulaşabilmemiz için ilk olarak sansasyon ve gerçeği ayırmamız gerekiyor. Birtakım sansasyonel röportajlar, yazılar, bu davayla ilgili yapıldı. Fakat, bunların çoğu gerçeği yansıtmıyor ve ilk konu olarak onu ele almayı hedefliyorum. Ondan sonra olayların kronolojisine bakma bence önemli.

Zaman açısından davayı bir “context” (bağlam) koyduğumuz zaman bazı kararlar, bazı gelişmelere daha fazla anlam verebiliyoruz.

Üçüncü olarak da davanın temelini nereye dayandığına dair birkaç slaydım var; Ondan sonra, iddialar. Adalet Bakanlığının iddiaları tam olarak nelerdi ve mahkemelerin yanıtları bu iddialara dair ne oldu?

Uzlaşma: uzlaşmaya da değinmek istiyorum. Sanıyorum biliyorsunuz son iki-iki buçuk hafta içerisinde uzlaşma söz konusu, en azından birtakım eyaletlerde ve Adalet Bakanlığıyla. Oradaki son duruma, bu uzlaşmanın getirecekleri, neler olacağına değinmek istiyorum ve son olarak, belki en önemli konuda bu davada rekabet konularında ortaya çıkan prensiplere değinmek istiyorum. Çünkü, net olarak baktığınızda dava Windows 95, Windows 98, Internet Explorer’in 4’üncü versiyonu söz konusu; yani bunlar 1995’ten önceki bir süreye değinmekte ve dünya çok daha ileriye gitmiş durumda o dönemden ve özellikle teknoloji dünyası. Dolayısıyla somuttan çok, önemli prensipler çıkıyor ama o detaylara baktığınızda daha geniş prensipler ortaya çıkmıyor. Bu prensipleri de temyiz mahkemesi özellikle ifade etmiş durumda ve bence en önemli, bu prezantasyondan size aktarmak istediğim mesaj, bu genel prensiplerle ilgili.

Peki ilk gözlemlere baktığımızda neler görüyoruz? Gerçekten hukukî, ekonomik ve teknoloji açısından çok karmaşık bir dava. Fakat şunu gözardı etmememiz lâzım: Bu davanın esas konusu ne idi? Davanın konusu yazılım platformlarının aralarındaki rekabet. Yazılım platformu dediğimizde neyi kast ediyoruz? Yazılım platformları “application” yazılımlarının tersi, “application” yazılımı dediğimizde; e-mail yazılımından bahsediyorum veya kişisel finans yazılımlarından, Microsoft Money gibi veya Microsoft Word gibi “application” yazılımlarından bahsediyorum. Bu yazılımlar geliştirilirken, geliştirenlere ve bu “application” yazılımlarına birtakım hizmet sunan yazılımlar var. Bu hizmetler API dediğimiz “Application Interface” hizmetleri ve

“application”ı geliştirirken bu API’lar sizi yönlendiriyor. İşletim sistemine veya platform yazılımına bu API’lara, bu hizmetlere takılarak “application” nınızı geliştirebiliyorsunuz. Davanın temelinde bu API, bu hizmetleri taşıyan platform yazılımlar söz konusu.

Bu yazılımlarda ikiye bölünüyor; bir kısmı işletim sistemleri, Windows vesaire. “Application” yazılımlarınızı e-mail, Office falan direkt olarak işletim sisteminin üzerine kurabiliyorsunuz ve işletim sisteminin API’ların üzerine, o hizmetlerden istifade ederek kuruyorsunuz veya araya bir kat daha ekliyorsunuz, yani işletim sisteminin üzerine “middleware” denilen bir yazılım ekliyorsunuz ve “middleware”ın üzerine “application” yazılımınızı geliştiriyorsunuz.

Neden bir kat daha ekleme ihtiyacını duyuyorsunuz? Onun yanıtı da; işletim sisteminin bazen sunmadığı hizmetler var ve onlar sadece “middleware” de bulunabiliyor veya işletim sistemi aynı hizmeti sunuyor ama “middleware”ın bulunduğu hizmetler daha verimli olabiliyor. “Middleware”ın tanımını bu şekilde yaptıktan sonra örneklerde; Internet Explorer, Windows Messenger, Outlook Express, Windows Media Player, bunlar “middleware” definition’ına giriyor. Aynı zamanda, middleware software platform üzerine kurulan ve temelde davanın konusu o olduğunu gözardı etmememiz lâzım. Önemine rağmen dava Amerikan hukuk sistemi içinde değerince ele alınmadı, o da doğru bence; çünkü, ilk olaya baktığınızda Adalet Bakanlığını faaliyete geçiren ne oldu, Adalet Bakanlığı Microsoft’a karşı dava açma taraftarı değildi gibi bir gözlem söz konusu. Ancak, Microsoft’un en çetin rakiplerinden baskı altında olduğu bir dönemde dava açıldı. Ondan sonra her şeye rağmen Adalet Bakanlığı Microsoft’u hatalı bulma kararını verdiğini görebiliyoruz.

Her şeye rağmen diyorum, çünkü biraz sonra kronolojiye de baktığımızda şunu göreceğiz: Windows 95 entegre edildiği bir dönemde dava Adalet Bakanlığı tarafından açılmıştı, hatta ihtiyati tedbir kararı alınmıştı. Internet Explorer ile entegrasyona dair bir ihtiyati tedbir kararı alınmıştı, “Entegre edilmemesi gerekiyor.” diyor. Ve bu tedbir kararı bir üst mahkeme tarafından, temyiz mahkemesinde reddedilip, bozulmuştu. Bozulmasına rağmen ve o dönemde asliye mahkemesi “Hayır, burada yapılan entegrasyon yasaya aykırı değildir, rekabete aykırı değildir.” demesine rağmen Adalet Bakanlığı yine bu davayı sürdürdü.

Üçüncü olarak da Adalet Bakanlığının sunduğu temin ve telafi aşamasında davanın “remedies” dediğimiz aşamada, sunduğu çözüm şirketin ayrılması, vesaire gibi konular mahkemeye sunduğu davayla alakası olmadığını görebiliyoruz. Mahkemeye gönderilen iddialar, şirketin bölünmesiyle alakası olmayan iddialar.

Son olarak da, asliye mahkemesinin, temyiz mahkemesine göre asliye mahkemesinin birtakım usulsüz kararlar vermesi, örneğin hakimin davanın yürütüldüğü bir dönemde basın mensuplarıyla görüşüp yorumlar yapması gibi, ondan sonra Microsoft'ta bu temin ve telafi aşamasında duruşmalar yapılırken Microsoft'a resmen bir savunma hakkı tanınmaması, yani hâkim olduğu gibi DOJ'nın sunduğu, temin ve telafiler şunlardır dediği evrakı alıp altını imzalamıştır, böyle bir hareket görüyoruz asliye mahkemesinden.

Bu slayidimde Show Tv Ana Haber bülteninde verdi diye koydum, yani olayın ne kadar sansasyonel olduğunu koymak için, bazı imajlar söz konusu. Burada Reha Muhtar'ın sunduğu bir haber programında görebileceğiniz imajlar sunuldu. Örneğin, Bill Gates'in ifade verdiği bir video kaseti hatırlayacaksınız, biliyorsunuz video kasette ifadeler verilmişti ve Bill Gates'in yanlış yanıtlar verme çabasında olduğu, çok büyük bir sandalye içerisinde oturuyormuş, çok küçük görünüyormuş, dolayısıyla rahat ifade vermediği gibi bazı yorumlar yapıldı. Hâkim Jackson'ın asliye mahkemesinde olan hâkimin duruşma esnasında zaman zaman uyumuş gibi gözükmesi, DOJ'nın avukatı David Boies'in her gün sonunda mahkeme girişinde, mahkeme kapılarında basın mensuplarına o gün geçen olayları yorumlaması gibi birtakım imajlar söz konusu.

Fakat, bu dava her şeye rağmen rekabetle ilgilenen herkes için ilgi çekicidir. Çünkü; rekabeti her yerde düzenleyen ve denetleyenler için ciddi genel prensipler ortaya koyuyor, onları da bundan sonraki slaytlarda ele alacağız.

Bir de şu uyarıyı yapmak istiyorum, Christian'da aynı şeyi yaptı: Bu da sunumun objektifliğiyle ilgili. Burada tarafsız olmak bütün bakış açılarını ortaya koyup ve hepsine aynı değeri vermek ise bu sunum tarafsız değil. Onu açıkça söyleyeyim, günün sonunda ben burada Microsoft şirketini temsil ediyorum. Ama ona rağmen konuya daha objektif bir şekilde bakmaya çalışıyorum. Konuyu daha fazla akademik açıdan bir hukukçu olarak bakmaya çalışıyorum, ama yinede bu uyarıyı yapmak ihtiyacını duydum.

Dönüm noktalarına geldiğimiz zaman neler görüyoruz? Dava Eylül 97'de, Microsoft'un Internet Explorer'ın Lansman'ını 97'de yaptığını görüyoruz ve birkaç ay sonra Adalet Bakanlığı entegrasyonla ilgili, Windows ve Internet Explorer arasında bu entegrasyonla ilgili dava açtı. Bu esas dava değil, bu az önce bahsettiğim tedbir kararına yönelik dava ve hemen ardından 1997 tedbir kararını asliye mahkemesinden aldılar.

Bir Katılımcı- Entegrasyon mu, yoksa tying iddiasıyla mı?

Dervish TAYYIP- Entegrasyon dediğimde tyingden bahsediyorum Türkçe’de tyingi daha somut bir şekilde ifade edebilirsem siz bana yardımcı olabilirsiniz.

Oturum Başkanı- Doğrudan doğruya tying buradaki.

Dervish TAYYIP- Ürününün tyingiyle ilgili tedbir kararı alındı.

Oturum Başkanı- “Sherman Yasası”nın birinci maddesine göre. Yani henüz “Sherman Yasası”nın monopolizasyonla ilgili maddesi gündemde yok. Ve ardından esas dava açıldı, tedbir kararını aldıktan sonra esas davayı açtılar ve orada birtakım başka iddialar sizin bahsettiğiniz gibi o aşamada eklendi. Ancak, Haziran 98’de temyiz mahkemesi bu tedbir kararını bozdu ve ifade edilen tying ile ilgili ifade edilen standart yanlış bir standart olduğunu ortaya koydu. Az sonra tyinge daha detaylı olarak bakacağız ve standartların mukayesesini yapacağız.

Dervish TAYYIP - Nisan 2000’de asliye mahkemesi internette araçlar pazarında Microsoft’un tekelleşme teşebbüsünde bulunduğu kararını aldı ve ardından iki ay sonra da bölme kararını aynı hâkim, asliye mahkemesi verdi.

Tam bir yıl sonra temyiz mahkemesi bölünme kararını iptal ettiği, Ve bu ay içerisinde de uzlaşma söz konusu, en azından DOJ ile bir sulh protokolü imzalandı ve bazı, sanıyorum son baktığımda 9 veya 10 rakamına ulaşmış eyalette bu uzlaşmaya dahil oldular ve aşağı yukarı aynı rakamda, yine 9,10 katılmama kararı şu anda vermiş durumda.

Peki davanın sebepleri nelerdi? Yine geriye döneceğim, çünkü bu çok önemli. Şunu unutmamamız lâzım: Bu tek tek somut iddialara baktığımız zaman davanın esas sebebi ve konusu, yazılım platformları arasında olan rekabet. Bu ne anlama geliyor? Microsoft’un windows platformu, “Sun”ın Java platformu ve Netscape’nin “Navigator” ürünü; internet için, internette yazılacak olan “application” yazılımları bu platformlar üzerinde kurulmasını hedefleyen bir rekabetten bahsediyoruz. Ve Microsoft’un perspektifine baktığımızda Microsoft ne diyor o konuda; “biz bu rekabeti tüketicinin menfaatini düşünerek, hatta tüketicinin korunmasını öne sürerek bu rekabete katıldık ve karşı taraftan da DOJ’nin bakış açısı, bu gösterdiğiniz rekabet faaliyetleri rakiplerinizi negatif bir şekilde etkilediği için uzun vadede rakipleri negatif bir şekilde etkiliyor. Dolayısıyla da ”tüketiciyi ciddi bir şekilde negatif etkiliyor, olumsuz etkileyecek” diye karşı karşıya bakış açıları olarak kalıyorsunuz.

İddialara tek tek baktığımızda neler görüyoruz? Netscape’de ilk iddia, Netscape Navigator internet aracısının satışını ve dağıtımını engelleyici özel anlaşmalar yapıldığı iddiası. Bu da, 1995’e geri döndüğünüzde neyi görüyorsunuz? Navigator’un aşağı yukarı pazar payı yüzde 80 oranında ve o

dönemde, işte 95'in sonlarına doğru Microsoft Internet Explorer'ın lansmanını yapıyor ve ürünü ücretsiz satmaya karar veriyor. Şunun da altını çizmem lâzım: Bugün halen bu ürün ücretsiz satılıyor, burada herhangi bir “predatory pricing” gibi bir iddia söz konusu değil, olmaması lâzım. Lansman'ını Microsoft yapıyor ve tabii bu ürün pazarlamasını yapabilmek içinde “Orijinal Equipment Manufacturer” dediğimiz, Türkçesinde siz bana daha fazla yardımcı olacaksınız, en azından bir donanım satıcısı diyelim isterseniz. Onlarla ön sözleşmeler, Internet Explorer'ın pazarlanması ile ilgili sözleşmeler söz konusu. Ve o dönemde Microsoft tying'le ilgili birtakım iddialarla karşı karşıya buluyor. Bugün geriye baktığımızda neyi görüyoruz? İşletim sistemlerinin hemen hemen hepsinde, sadece Microsoft'un işletim sisteminde değil ama hepsinde, internet browser, internet tarayıcısı entegre edilmiş durumda. Yani, gayet doğal olarak bir internet devriminde, bir internet tarayıcısını işletim sistemine tie etmelisiniz ve o zaman Microsoft'un savunduğu da buydu ve geçmişteki dört-beş yıl bunu gösteriyor; herkes aynı şeyi yapmış durumda.

Artı DOJ'nın bu iddia ile ilgili savunmasında ciddi boşluklar yer alıyor. Yani bunu bir cinayet davasına benzetmeye kalkarsak burada bir ceset yok; çünkü Netscape'nin Navigator'ı bugün aşağı yukarı piyasanın yüzde 40'ı.

Artı, Navigator'un da bu dönemde ortalama (ve her iki tarafında bunu kabul ettiğini teyit ediyorum), 160 milyon Navigator satılmış bu dönemde. Burada Netscape'in nasıl bir zarara vardığına siz karar verirsiniz. Neticede bu iddia asliye mahkemesi tarafından reddedildi ve Adalet Bakanlığı bunu temyize götürmedi.

İkinci iddia ise; internet tarayıcıları marketinde tekelleşme teşebbüsü iddiası. Bu da Microsoft'un uyguladığı fiyatlar, “OEM”lerle yine anlaşmalarında konulan bazı maddelerle ilgili -detaylarına birkaç slayt sonra geleceğim- ama neticede, burada asliye mahkemesi fikirdar Adalet Bakanlığıyla ve bu iddiayı yerinde buldu. Ancak temyiz mahkemesi yine bunu reddetti ve reddederken de şunu söyledi: “Burada piyasa tanımı yapılırken ciddi hatalar yapıldı, asliye mahkemesi tarafından ciddi hatalar yapılmış. Örneğin, Apple Macintosh'a dair sadece 12 bin “application” yazıldığı için ve sadece altını çiziyorum, **12 bin** “application” yazıldığı için Apple Macintosh, Windows'un bir rakibi değilmiş. Dolayısıyla piyasa tanımında değil gibi bir karar ortaya çıktı. Artı, “Sun”ın Java'sı, Linux bunlar hiç rakip değilmiş gibi bir tanım, piyasa tanımına baktığımızda.

Üçüncü iddia, tying'den bahsediyoruz ve orada asliye mahkemesinin kararı şu: Bu durumda, bu ürünleri ele aldığımızda, bu ürünleri tying yaptığımız zaman otomatikman “per se” dediğimiz hukuk terminolojisinde otomatikman

yasal değil, illegal bir davranış. Asliye mahkemesinin kararı da buna yönelik ve yine temyiz mahkemesi bunu reddediyor. Bu standart, asliye mahkemesinin ifade ettiği standart gelişmeye, yeniliğe “innovation”a tamamıyla aykırı diye kelimeler kullandı ve şunun da altını ben çizmek istiyorum: Bu temyiz mahkemesi Kolombiya District temyiz mahkemesi, rekabet hukukuyla ilgili uzman. Yani bu herhangi bir federal mahkeme değil. Artı, 7-0 diye bir karar, yani yedi hâkim bu davayı gördü panelde ve bir tanesi bile itiraz etmedi. Ve temyiz mahkemesinin ifade ettiği standart: daha fazla bu birleşimi, bu tying’i yaptığınız zaman son kullanıcıya, tüketiciye daha fazla bir verimlilik sağlayabiliyor musunuz? Tüketicinin lehine mi bu yaptığınız. Yani değilse ne olacak? Ürünün kalitesi düşecek, ürünün fiyatı yükselecek, bunları göz önünde tutmanız lâzım. Bu konuda da teknik olarak şunu da söylemek lâzım: Temyiz mahkemesi bir karar vermedi. Demedi ki “Peki o zaman tying olayında karar şu olmalıdır.” Sadece bir standart ortaya koydu ve konuyu alt mahkeme, asliye mahkemesine geri gönderdi. Bu standardı kullanarak karar vermeniz gerekiyor, diye bir mesaj ile.

Son olarak da, Intel uyumlu kişisel bilgisayar işletim sistemlerinin satışı ile gayrı meşhur tekelleşmenin sürdürülmesi. Bu iddia hem asliye mahkemesinde, hem de temyiz mahkemesinde onaylandı ve burada, bu davanın Microsoft kazanmış, kaybetmiş gibi bir yorum yapacaksak, burada hatalı bulundu ve kaybetti. Ama bir de şunu söylemek lâzım: Asliye mahkemesinin kararı bu konuda, bu iddiada çok genişti. Microsoft’un genel tavrı, genel faaliyeti aykırı, temyiz mahkemesinin bu kararı çok daha daralttı ve tek tek konularla ilgili, somut konularla ilgili hatalı buldu. Onlarda neler? Örneğin; Microsoft donatım satıcılarının kendi ürünlerinin ikonlarını (icon), screen’e baktığınızda ürünlerin ikonlarını görüyorsunuz ya, onları OEM’lerle sözleşmelerde silmesi yasaktı, OEM’ler bunları silemiyordu.

İkincisi, bu “boot sequance” dediğimiz PC’nizi ilk çalıştırdığınızda belli yedi-sekiz tane screen ve o sırayla o screen’leri görüyorsunuz. İşte, Windows diyor, ondan sonra boot up processing’e giriyoruz diyor, desktop’u görüyorsunuz vs.

Microsoft’un yine OIM’lerle olan sözleşmelerinde bu prosess’e siz müdahale edemezsiniz, bu şekilde devam edecek ve bu screen’ler bu sırayla tüketicinin karşına çıkmak zorundadır gibi maddeler, bu konuda da Microsoft’un hatalı olduğunu temyiz mahkemesi onaylıyor.

Artı, bir de Microsoft’un rakibi olan şirketlerin ürünlerini her zaman Microsoft’un, şunun altını çizerek söylüyorum; bir OEM, bir donatım satıcısı rakip ürünü desktop’a koymasını hiçbir zaman Microsoft engellemiş değil, ancak donatım satıcısı bunu yapmak istiyorsa rakibin ürününü, ikonu daha küçük olmak

zorunda diye bazı maddeler yine donanım satıcılarla olan sözleşmelerde bu şekilde bunları ifade eden maddeler söz konusu, bunda da Microsoft'un hatalı olduğunu temyiz mahkemesi onayladı.

Peki toplam, yani asliye mahkemesi dedik, temyiz mahkemesi dedik, net durum ne, son durum ne? Hükümet tarafından yöneltilen suçlamaların çoğu ne asliye, ne de temyiz mahkemesinde itibar gördü. Biraz önce bahsettiğimiz dört önemli iddiaya baktığımızda iki tanesi tamamıyla reddedildi, asliye mahkemesi özel anlaşma iddiasını ve temyiz mahkemesi de internet tarayıcıları pazarındaki tekelleşme teşebbüsü iddiayı da reddetti.

Tying konusuna baktığımızda da, az önce bahsettiğim gibi yeni bir standart ifade etti ve asliye mahkemesine geri gönderdi o konuyu. Tekelleşme teşebbüsü iddiasında DOJ'ı haklı buldu, ama kısmen onayladı. Bu spesifik olaylarda Microsoft'u hatalı buldu. Asliye mahkemesinin bu genel tavrını onaylamadan ve davayı yürüten hakimi de görevinden aldı. Bu bir federal mahkemesini yöneten hâkim için çok önemli bir karar. Yani, bir temyiz mahkemesi bu kararı kolaylıkla almaz. Ama enteresan olan, bir önceki davadan bahsettim ya, ihtiyati tedbire gitme davasında da, o konuda asliye mahkemesindeki "Judge Sporkin" tingle ilgili karara ihtiyati tedbir veren hâkim, temyiz mahkemesi tarafından bozulduğunda yine temyiz mahkemesi "Sporkini"de görevinden aldı. Artık bu bize ne ifade ediyor bilmiyorum, ama asliye mahkemesinde olan hakimlerin bu konuda ciddi problemleri var, ne diyelim tecrübesizlikten mi kaynaklanıyor, onun yorumunu ben yapmayım.

Dervish TAYYIP- "Sporkinin"de alınması yine basın mensuplarıyla konuşması ilgiliydi. Hatta o dönemde dava ile ilgili bir kitap yayınlanmıştı.

Peki, temin ve telafilere geldiğimizde ne görüyoruz? Asliye mahkemesinin Microsoft'u sorumlu bulduğu iddialar temyiz mahkemesi tarafından kati surette reddedildiğini görüyoruz ve geriye kalan kararları daraltıldığını görüyoruz. ve bölme kararı, bölünme kararı için asliye mahkemesinin gerektiği sebepleri göstermediği öne sürülerek bölünme kararını bozdu, temyiz mahkemesi. Az önce bahsettiğim gibi esas nedenlerinden bir tanesi Microsoft'ta bu konuda savunma hakkını, yeterince savunma hakkını asliye mahkemesi tanımadığı için.

Uzlaşmayla ilgili, "Sulh Protokolü" iki hafta önce imzalandı ve bu beş yıllık bir protokol. Artı, herhangi bir ihlal söz konusu olursa mahkeme tarafından iki yıl daha uzatılabilir. Şunları söylemekte fayda var: Protokol mahkemenin verdiği karardan daha da geniş. Yani, temyiz mahkemesinin verdiği karar, Microsoft'ta "Bu konuda hatalısın." dediği şeylerin dışına da çıkmış bir sulh protokolü, daha fazla öngörülen şartlar taşıyor bu "Sulh protokol" ve bu şartlar neler?

Sürekli üçe bölünüyorlar, ilk olarak az önce bahsettiğim donanım satıcıları, OEM'lerle anlaşmalarda olan şeyler yer alıyor. Sulh protokolünün bir kopyası şurda olmalı diye düşünüyorum. Sulh sprotokolünde OEM'lerle ilgili detaylar neler? İkonun büyüklüğü, küçüklüğü ile ilgili olan maddelerin değiştirilmesi. Bir donatım satıcı kalkıp "Ben rakip firmanın bir ürününü satacağım, windows'a ekleyeceğim." dediği zaman Microsoft'tan bir tepki görmemesi şart koşuluyor.

Davadan kaynaklanan kararların dışına çıkan hususlardan bir tanesi, o da, dünya çapındaki 20 en büyük OEM'lere Microsoft'un windows için standart bir fiyat uygulaması. Tabii ki "volume" üzerinden satış miktarı üzerinden fiyatlarda ayırım yapma imkanı olacak.

Ürünün lisansı, Türkçesi, İngilizcesine, Almanacasına bakıldığında yine fiyat farkı olabilecek ama bunlar dışında standart fiyat uygulaması şart koşuluyor. Ve bir de donanım satıcılarına Microsoft'un ürününü silme hakkı tanıyor. Ama bu ne anlama geliyor? Silebiliyorsunuz, tüketici göremiyor ama alttaki API'ları, bu ilk başta bahsettiğimiz hizmetler silinmiyor. Dolayısıyla son kullanıcı, tüketici yeniden yüklemek istiyorsa yükleyebiliyor ve donanım satıcısının da bunu sağlayabilmesi gerekiyor. Access Point'ı -giriş point- tüketicinin nereden yine tüketicinin yükleyebileceğini gayet net ortaya koyması gerekiyor.

Teknik bilgiler ifşası da diğer şartlardan bir tanesi. Orada da işletim sistemi ile "middleware" arasındaki çalışma nasıl oluyor? Birbirleri nasıl temas ediyorlar? Bu konudaki teknik bilgilerin açıklanması. Bir de "Server Client" architecture'ında yine ikisi birbirleri nasıl temas ediyor? Tabii bu Avrupa Birliği Komisyonu'nuda ilgilendiren bir şey; çünkü sanıyorum bileceksiniz, Avrupa Topluluğu Komisyonu'nda bu konu üzerinde Sun Microsystems'ın bir şikayeti üzerinde üç yıldır bir investigation sürdürüyor. Oradaki iddiada desktop'taki windows, Microsoft o şekilde üretmiş desktop'taki Windows 2000'i. Sadece kendi server'leriyle, ürettiği server'leriyle daha verimli çalışıyor. Bir Sun'ın server'ıyla aynı verimliliği sağlamıyor gibi bir iddia söz konusu. Bir dereceye kadar DOJ ile yaptığı görüşmede adres etmeye çalıştı Microsoft. Bu konu ile ilgili teknik bilgiler açıklamaya hazır.

Bir de çok ilginç bir şey, Amerikan hukuk tarihinde rekabet davasında yapılmayan bir şey, uyumu gözlemek için teknik komite oluşturulması. İleride DOJ ve Microsoft arasında yine bir ihlal söz konusu olursa bu teknik komite bunu çözmeye çalışacak mahkemeye gönderilmeden önce. Bu teknik komite software uzmanlarından, yazılım uzmanları tarafından oluşturulacak. Bir tanesi "DOJ" tarafından tayin edilecek, bir tanesi Microsoft tarafından, üçüncü de iki expert tarafından tayin edilecek. Ve ileride ne sorular çıkabilir? Örneğin

Microsoft'un ileride ürettiği bir ürün "Middleware" tanımına girer mi girmez mi gibi bazı tartışmalar söz konusu olursa buna yönelik bu teknik komite oluşturulmuş durumda. Tabii ki her iki tarafın mahkemeye başvurma hakkı saklı. Tunney yasasından az önce bahsetmiştik. Bu da çok önemli bir şey. Amerika'da anti-trust ile ilgili, rekabetle ilgili uzlaşmaya varılan bütün davalar Tunney Act'den geçmek zorunda. Bu da ne demek? Sulh protokolünün imzalandığı tarihten altmış gün içerisindeki bir süreden bahsediyoruz. Bu 60 günde sözleşme kamuoyuna açık ve kamuoyunun o konudaki düşüncelerini mahkemeye yansıtmasını sağlayan bir yasa. Bu 60 günden sonra düşünceleri, tepkileri neler olurlarsa bunları hakim göz önünde tutarak uzlaşmayı onaylaması gereken veya onaylamaması gerektiren bir yasa. Protokol ile ilgili birtakım yorumlar yapılıyor, bunların en önemlisi de o siyasî bir karar, o Bush Hükümetinin Microsoft'a bir hediyesi gibi bazı yorumlar yapılıyor. Ama şunu da söylemek lâzım: Burada objektif olacaksak siyasî konular, siyasî baskılar burada söz konusu olmaması için hâkimin onayından, tarafsız bir federal hâkim tarafından bu 60 gün süreçten sonra onaylanması öngörülüyor. Dolayısıyla, bu siyasî bir karardır falan diye yorumlamak çok fazla gerçeği yansıtmayan bir yorum bence. Davanın bundan sonraki izlenimi ne olabilir?

Dokuz eyalet şu anda uzlaşmaya taraftar değiller. Dolayısıyla bu, 60 gün süre hâkim tarafından onaylanması prosedürü devam edecek, aynı zamanda onaylanır onaylanmaz onu zaman gösterecek. Aynı zamanda da uzlaşma taraftarı olmayan eyaletlerinde bu davayı sürdürme hakları var. O da ne anlama gelir? Temyiz mahkemesi, asliye mahkemesine iki konu göndermişti; bir tanesi tying ile ilgili yeni standardı uygulayarak orada karara varması gerekiyor; ikincisi de temin ve telafilerle ilgili kararlar ortada olduğu zaman burada "remedy" olmalı.

Son slaydım; yine prensiplerden bahsetmiştim ilk başta, onlardan biraz bahsetmek istiyorum. Microsoft şirket olarak, ben bugün içten bakıyorum ve size bunu iletmeye çalışıyorum. Bayağı son dört,beş, altı yılına kadar olan tecrübelerinden çok şey kazanmıştır. Yani, bazı şeylerde iyi çalıştığımızı ifade ediyoruz. Yani; innovation'da, yenilikte, teknolojiye, fakat bazı şeylerde de daha iyi yapabileceğimizi piyasada bir lider olarak yaptığımız faaliyetlerin piyasaya yansıyacağı etkilerin ne olacağını biraz daha somut bir şekilde değerlendirmemiz gerektiğinin farkındayız ve burada da bahsettiğim gibi daha çok pazar payı dediğimizde bunun da daha yüksek standartlar getirdiğini de farkındayız. Geçmişe baktığımızda Microsoft hâlen daha küçük bir şirket, piyasa payı 1980'lerin sonunda, 1990'ların başındaki bir şirketmiş gibi hareket etmiş durumda ve ne kadar bir lider olduğunu ve piyasa payının yükseldiğinin farkında değilmiş gibi bazı faaliyetlerde bulundu.

İkincisi de, neden Rekabet Kanunu var? Christian'nın da bahsettiği gibi tüketiciyi korumak için mi, yoksa rakiplerin menfaatlerini korumak için mi? İlk başta Christian'da değindiği için orada fazla zaman harcamayacağım. Tying ile ilgili orada da çok ciddi önemli standart temyiz mahkemesinden ortaya çıkmış durumda. O da yine altını çizerek söylüyorum, otomatikman yine tying olduğu zaman, otomatikman bu yasal değil ifadesi ortadan kalktı ve bu tyingin etkisi, "Rule of reason" denilen bir prensibi uygulayarak değerlendirmek gerekiyor. Ve şu ifadeyle sizi bırakmak istiyorum, bu da bence davanın esas püf noktasına giden bir ifade, temyiz mahkemesinin bir ifadesi ve onu yine söylüyorum; 7-0, bir hâkimin itirazı bile yok, uzman bir kadro. Mevcut rekabet prensiplerinin teknolojik açıdan dinamik pazara rekabeti nasıl düzenleyip denetleyeceği bariz değildir. Bu sebeple belirli bazı ticarî ilişkilerin tam olarak nasıl işlediğine dair yeterli deneyim edinilmeden bu ticarî faaliyetlerinin kanunsuz olduğu yolunda bir peşin hükme varılmamalıdır. Bu ciddi bir uyarı ve dediğim gibi uzman kadrodandır uyarı.